

Plan mot kränkande behandling och aktiva åtgärder mot diskriminering och trakasserier inom de kommunala gymnasieskolorna

Midgårdsskolan

Dokumentnamn: Plan mot kränkande behandling och aktiva åtgärder mot diskriminering och trakasserier inom Umeå gymnasieskolor		
Dokumentansvarig: Elevhälsochef		Dokumentdatum: 2018-01-23
Godkänd av: Bitr. Utbildningsdirektör Nicklas Wallmark	Version: 1.0	Reviderad: 2024-09-30

Innehållsförteckning

Vision	3
Syfte och innehåll	3
Lagar	3
Definition av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	4
De sju diskrimineringsgrunderna	6
Upprättande av enhetens rutiner mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	7
Handlingsplan	
Så här arbetar vi när trakasserier, sexuella trakasserier och kränkningar sker mellan elever.....	8
Så här arbetar vi när diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkningar utförda av personal sker mot elev.....	9
Dokumentation	9
Partsinsyn	9
Mål och utvärdering	9
Bilaga 1	10
Diskrimineringsgrunder	
Bilaga 2	11
Ordlista	

Vision

Elever som går på Umeås gymnasieskolor ska bli sedda, lyssnade på och inspirerade till lärande och utveckling. Vi vill ge eleverna en trivsamt skolmiljö där de känner sig trygga, blir positivt uppmärksammade och upptagna i den sociala gemenskapen. Nolltolerans ska råda mot all diskriminerande och kränkande behandling. Alla på skolan, elever som personal, ska visa respekt för varandra och människors olikheter.

Syfte och innehåll

Syftet med arbetet som denna plan beskriver är att skydda eleverna mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Planens funktion är att förebygga och förhindra att kränkningar förekommer genom att beskriva konkreta insatser och tydliga rutiner. Planen är en dokumentation av det arbete som bedrivs löpande samt utgångspunkt för uppföljning, utvärdering och utveckling. Planen är därmed en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Planen är också ett verktyg att använda sig av då diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling uppstår i verksamheten genom att den beskriver vilken arbetsgång som ska följas i sådana situationer, hur utredningar och åtgärder ska dokumenteras och hur insatser ska följas upp

Lagar

Skolans värdegrundsarbete regleras av flera lagar och förordningar.

I Skollagen slås det fast att

Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling och att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. (Skollagen 2010:800, 6 kap. 7 och 8 §§)

I Läroplanen för gymnasieskolan står det att

Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser. (SKOLFS 2011:144)

I förordningen (2006:1083) om barns/elevs deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling står det att

En plan mot kränkande behandling enligt 6kap. 8§ skollagen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller

för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Diskrimineringslagen (2008:567) trädde i kraft 1 januari 2009 och har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning.

Den 1 januari 2017 ändrades bestämmelserna i diskrimineringslagens tredje kapitel. Lagstiftningens tidigare krav på att ta fram en årlig plan gällande diskriminering har ersatts med en skyldighet för skolan att arbeta med aktiva åtgärder enligt vissa bestämda steg samt dokumentera alla delar av detta arbete. Skolans arbete med aktiva åtgärder ska omfatta samtliga sju diskrimineringsgrunder. (Före 1 januari 2017 omfattades inte diskrimineringsgrunderna ålder och könsöverskridande identitet eller uttryck) Det är en utvidgning jämfört med tidigare regler och det innebär att villkor, arbets- och studiemiljö och rutiner ska analyseras ur fler aspekter.

Arbetet med aktiva åtgärder innebär att utbildningsanordnare ska:

- Kontinuerligt undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
- Analysera orsaker till upptäckta hinder och risker
- Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
- Följa upp och utvärdera arbetet.

Utbildningsanordnare ska arbeta för att främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund.

Förutom ovanstående lagstiftning är det viktigt att notera att Barnkonventionens artiklar 2,3,6,12,19 och 28 sedan den 1/1 2019 är införlivad i svensk lagstiftning.

Definition av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

Diskriminering innebär att en elev missgynnas, direkt eller indirekt, av skäl som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna; kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionshinder (samt bristande tillgänglighet 2015-01-01), sexuell läggning eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. I verksamheten är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering. Elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse.

Diskrimineringslagen (2008:567) förbjuder sex former av diskriminering.

1. *Direkt diskriminering* är när någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation. Missgynnandet ska ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.
2. *Indirekt diskriminering* är när det finns en regel eller en rutin som verkar neutral men är särskilt missgynnande utifrån de sju diskrimineringsgrunderna.
3. *Bristande tillgänglighet* är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att verksamheten inte genomför skäliga tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning.
4. *Trakasserier* är ett agerande som kränker någons värdighet och som har samband med en eller fler av de sju diskrimineringsgrunderna. Det kan handla om kommentarer, gester eller utfrysning. Kan vara både psykiska, fysiska, verbala och genom sociala medier.
5. *Sexuella trakasserier* är trakasserier av sexuell karaktär. Förutom kommentarer och ord kan det vara att någon tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.
6. *Instruktioner att diskriminera* är till exempel när någon ger order eller instruerar någon som är i beroendeställning att diskriminera någon annan.

Kränkande behandling enligt 6 kap 3§ i skollagen

Ett uppträdande som utan att vara kopplat till någon av de sju diskrimineringsgrunderna kränker elevens värdighet. Det kan t ex vara nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjligande eller slag och sparkar. Kränkningarna kan även bestå av utfrysning eller hot. Det kan också vara kränkande behandling om någon skickar elaka mail eller kommenterar på internet eller via sms. Kränkningarna kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. Om det sker upprepat kallas det mobbning. (Barn och elevombudsmannens hemsida 2019-01-01)

Mobbning är en form av kränkande behandling som innebär upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar en annan skada eller obehag. Ordet mobbning används inte längre i samma utsträckning som tidigare eftersom definitionen av kränkande behandling även täcker mobbning-begreppet.

Förbud mot repressalier (Diskrimineringslagen 2 kap 18§)

Den som vill påtala eller anmäla diskriminering ska kunna göra det utan att behöva oroa sig för negativa konsekvenser. Repressalieförbudet innebär att ingen får bli utsatt för någon form av bestraffning eller dålig behandling, som en reaktion på att hen har påtalat eller anmält diskriminering.

De sju diskrimineringsgrunderna

Kön

Lagen definierar kön som att någon är kvinna eller man. Förbudet mot könsdiskriminering innefattar även den som planerar att bekräfta eller har bekräftat sin könstillhörighet.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön än det som registrerats för hen vid födelsen. Begreppet omfattar dels en persons mentala eller självupplevda könsbild, dels hur någon uttrycker det som kan kallas personen sociala kön, till exempel genom kläder, kroppsspråk, smink och frisyr. Diskrimineringsgrunden avser vad som ofta brukar kallas transpersoner. Det är ett paraplybegrepp för personer som bryter mot samhällets normer för könsidentitet och könsuttryck.

Etnisk tillhörighet

Etnisk tillhörighet är en individs nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Nationellt ursprung betyder att personer har samma nationstillhörighet som till exempel finländare, svenskar eller polacker. Etniskt ursprung innebär att personer har ett relativt enhetligt kulturmönster till exempel personer som tillhör någon av de nationella minoriteterna såsom samer, tornedalsfinnar, romer etc. Alla människor har en eller flera etniska tillhörigheter och kan därför bli utsatta för etnisk diskriminering.

Religion eller annan trosuppfattning

Här avses religiösa åskådningar som till exempel hinduism, judendom, kristendom och islam. Annan trosuppfattning innefattar sådana övertygelser som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning till exempel buddism, ateism och agnosticism. Politiska åskådningar och etiska eller filosofiska värderingar som inte har samband med religion omfattas inte av diskrimineringslagens skydd.

Funktionsvariation /Funktionsnedsättning

Begreppet funktionsnedsättning ska gälla från den 1/1 2015 i diskrimineringslagen. Med funktionsnedsättning menas varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga. Tillfälliga begränsningar av en persons funktionsförmåga är inte en funktionsnedsättning i diskrimineringslagens mening.

Bristande tillgänglighet

Det kan utgöra diskriminering när en verksamhet inte gör tillräckligt för att en person med funktionsnedsättning ska kunna få tillgång till eller delta i verksamheten. Vad som är tillräckligt bedöms bland annat utifrån hur andra lagar reglerar tillgänglighet och hur den

enskilda situationen ser ut. Förbudet ska öka tillgängligheten i samhället för att människor med funktionsnedsättning ska kunna delta på likvärdiga villkor.

Sexuell läggning

Lagen definierar sexuell läggning som homosexuell, heterosexuell eller bisexuell läggning. Förbudet mot diskriminering gäller alla dessa tre sexuella läggningar.

Ålder

Ålder innebär uppnådd levnadslängd och alla människor, oavsett ålder omfattas av lagens skydd mot diskriminering. Vilken ålder som är norm kan skilja sig åt i olika sammanhang. De flesta som blir utsatta för diskriminering som har samband med ålder är oftast antingen yngre eller äldre.

Upprättande av enhetens rutiner mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling.

Ansvar

- Rektor ansvarar för att en plan upprättas varje läsår för varje program som rektor ansvarar för och att tydliggöra rutiner för hur elever och deras vårdnadshavare kan anmäla kränkande behandling, diskriminering och trakasserier.

Samverkan med elever och personal

- Rektor ska i sitt arbete med plan mot kränkande behandling och aktiva åtgärder mot diskriminering och trakasserier samverka med dem som deltar i utbildningen dvs elever och personal. Samverkan ska omfatta undersökning, analys av resultat och de förebyggande åtgärder som behöver genomföras samt uppföljning och utvärdering. Även arbetet med riktlinjer och rutiner ska ske i samverkan.
- Samverkan bör ske med representanter för olika grupper.

Handlingsplan

Så här arbetar vi när trakasserier, sexuella trakasserier och kränkningar sker mellan elever

1. Elev som känner sig trakasserad, sexuellt trakasserad eller kränkt eller upplever att någon annan elev blir trakasserad, sexuellt trakasserad eller kränkt kan ta kontakt med en vuxen på skolan som eleven känner förtroende för.
2. Personal som upptäcker/får kännedom om att en elev upplever sig utsatt för trakasserier/sexuella trakasserier/kränkningar meddelar rektor. Rektor anmäler vidare till huvudmannen.

3. En utredning initieras skyndsamt av rektor. Vid utredningen ska klarläggas vad som hänt och om det är trakasserier/sexuella trakasserier/kränkande behandling i lagens mening. Utredningen bör innehålla samtal med de elever som är inblandade i händelsen så att dessa får redogöra för sin uppfattning av det inträffade genom enskilda samtal och/eller samtal i grupp.
4. När utredningen är klar beslutar rektor om åtgärder ska vidtas och i sådant fall vilka åtgärder. Rektor beslutar också vem som ska se till att de beslutade åtgärderna utförs.
5. Vårdnadshavare till elever som är inblandade i händelsen informeras. Myndig elevs föräldrar informeras efter samtycke av elev.
6. Uppföljningssamtal sker med inblandade elever inom tre veckor. Enskilda samtal och/eller samtal i grupp. Vid behov sker ytterligare uppföljning.
7. Ärendet rapporteras av rektor till skolhuvudman enligt särskild rutin i skolans dokumentationssystem Prorenata
8. Vid oönskad händelse som kan leda till personskada ska detta registreras via Umeå Kommuns tillbudssystem "Stella".

Rektor har möjlighet att besluta om avstängning av elev eller om annan disciplinär åtgärd enligt bestämmelserna i 5 kap. skollagen 2010:800

Generellt gäller att skolan är behjälplig när en elev önskar göra en anmälan till Skolinspektionen, Barn- och elevombudet eller till Diskrimineringsombudsmannen i diskriminerings- eller kränkingsärenden.

Så här arbetar vi när diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkningar utförda av personal sker mot elev

1. Elev som känner sig diskriminerad, trakasserad, sexuellt trakasserad eller kränkt av personal eller upplever att någon annan elev blir diskriminerad, trakasserad, sexuellt trakasserad eller kränkt av personal tar kontakt med en vuxen på skolan som eleven känner förtroende för.
2. Personal som fått kännedom om att en elev känner sig diskriminerad, trakasserad, sexuellt trakasserad/kränkt av personal informerar rektor. Rektor anmäler vidare till huvudmannen.
3. Vårdnadshavare till elev/elever som är inblandade i händelsen informeras. Myndig elevs förälder informeras efter samtycke av elev.
4. Närmaste chef till den personal uppgifterna gäller, utreder ärendet skyndsamt genom att i ett kontrollsamtal samla fakta om det inträffade. Vid utredningen ska klarläggas vad som hänt och om det är diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier/kränkande

behandling i lagens mening. Dokumentation sker enligt Umeå kommuns riktlinjer kring brister i anställningsavtalet (se länk nedan).

<https://www.intranet.umea.se/sidor/chefsstod/medarbetare/bristerkoppladetillantallningsavtalet.4.1f9644ee178817edfff3572.html>

5. När utredningen är klar beslutar rektor om vilka åtgärder som ska vidtas
6. Eleven bör alltid erbjudas stöd via elevhälsan.
7. Uppföljningssamtal med aktuell elev sker inom tre veckor. Vid behov sker ytterligare uppföljning.

Dokumentation

All dokumentation ska vara skriftlig och sker i skolans dokumentationssystem Prorenata. Den personal som får kännedom om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkningar ska göra en anmälan via länk på intranätet "Anmälan om kränkande behandling". Efter att anmälan har kommit in skapas ett ärende i Prorenata för varje elev som är aktuell i ärendet. Rektor och kurator på programmet har behörighet att skapa ärendet.

Huvudmannens representant är Elevhälsochef och ska alltid läggas till i ärendet.

Av dokumentationen ska det tydligt framgå vad som har hänt, vilka elever som är inblandade, om det har bedömts vara kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering i lagens mening, vilka åtgärder som har vidtagits och hur uppföljning skett. Dokumentationen sker löpande under ärendets gång.

Partsinsyn

Vårdnadshavare eller annan myndig person som uppvisar godkänd fullmakt har rätt till partsinsyn. Det innebär att den som är part i ett mål/ärende har rätt till insyn i handläggningen av målet/ärendet. Den person(rektor) som har barn- eller elevakten i sin ägo är den som lämnar ut samtliga handlingar i ärendet. Om den personen känner osäkerhet om utlämnandet bör ske eller inte ska den kontakta delegat (se gällande delegationsordning).

Det är endast delegat som kan neka utlämnande av handling helt eller delvis eller lämna ut med förbehåll. Delegat ger även handledning i utlämnande frågor.

Mål och utvärdering

Midgårdsskolan sätter mål på programnivå för att informera om diskrimineringsgrunderna för både personal och elevgrupper men också för att förebygga kränkningar utifrån planen och främja trygghet. Dessa mål finns och utvärderas i programarbetsplanerna.

Diskrimineringsgrunder:

I lagen finns det sju diskrimineringsgrunder. Dessa är kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Mer information finns på diskrimineringsombudsmannens hemsida.

[Diskrimineringsgrunder - vad är det? | DO](#)

”Det kan vara tillåtet med särbehandling som har samband med ålder inom utbildningsområdet om det har ett berättigat syfte och om de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet. Det kan till exempel handla om att ha en lägsta ålder för antagning” (<https://www.do.se/diskriminering/diskriminering-olika-delar-samhallet/diskriminering-forskola-skola-hogskola>)

Bilaga 2

Ordlista

Vision:	Idealbild, framtidsbild
Nolltolerans:	Ingen som helst tillåten avvikelse
Missgynnas:	Behandlas orättvist
Juridisk bemärkelse:	Vad lagen säger
Subtil:	Knappt märkbar
Huvudman:	Ansvarig myndighet
Skolhuvudman:	Den som anordnar skolverksamhet, till exempel en kommun eller ett bolag eller en förening som driver en fristående skola
Programforum:	Möte mellan rektor och elever på programmet för att öka elevers inflytande i sin skolgång
Prorenata:	Skolans dokumentationssystem där all elevdokumentation sker. Aktuella händelser, kränkingsärenden, studiesituation med mera.
Åtgärdsprogram:	Ett dokument/beslut där det framgår vad eleven får för särskilda stödåtgärder för att få möjlighet att nå kunskapskraven, se 3 kap. 9 § skollagen (2010:800).
VBS-blankett:	Nätbaserad dokumentmall